

Табачкова Н. А.

кандидат економічних наук,

*доцент, доцент кафедри економіки підприємства
Донецького національного технічного університету*

Лисенко С. М.

кандидат економічних наук,

*доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Донецького національного технічного університету*

Tabachkova Natalia

*Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair of Enterprise Economy
Donetsk National Technical University*

Lysenko Svitlana

*Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair of Economy, Accounting and Taxation
Donetsk National Technical University*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті визначено основні проблеми, що виникають на шляху формування конкурентоспроможної національної економіки, та причини кризових явищ в економіці України. Охарактеризовано сучасне державне регулювання економічних процесів, проаналізовано негативні наслідки його неповноцінності в Україні. Визначено передумови виходу країни з кризи, особливу роль у цих процесах відведено ефективній промисловій політиці. Охарактеризовано стан інвестиційної діяльності, з'ясовані причини несприятливого інвестиційного клімату. Доведено доцільність інвестування в інновації з метою переходу до виробництва конкурентоспроможної на світових ринках продукції. Проаналізовано тенденції експортно-імпоротної діяльності та визначено негативні чинники впливу. Приділено увагу необхідності використання протекціоністських заходів у сучасних економічних умовах. Надано пропозиції щодо підсилення ролі держави в заходах щодо зростання конкурентоспроможності національної економіки, що сприятиме подальшій інтеграції економіки України у світогосподарську систему як повноправного партнера.

Ключові слова: національна економіка, конкурентоспроможність, державне регулювання, криза, промислова політика, інновації, інвестиції, управління економікою, інтеграція.

Вступ та постановка проблеми. Будь-яка економіка в глобалізованому світогосподарському просторі не може бути ефективною, якщо вона не відповідає загальносвітовим вимогам та стандартам. Ринкові трансформації, сталий соціально-економічний розвиток, виробництво продукції, яка б успішно конкурувала на світових ринках, – сьогодні це найголовніші пріоритети для країн пост-соціалістичного табору, зокрема і для України. Важливою умовою інтеграції економіки України до світового господарства є формування ефективної національної стратегії соціально-економічного розвитку країни. Забезпечення ж її конкурентоспроможності стає можливим лише за умови ефективного використання всіх наявних ресурсів та вмілого поєднання ринкового саморегулювання із втручанням держави в економічні процеси у разі, коли виникає необхідність.

Актуальність теми дослідження спирається на необхідність окреслення кола проблем на шляху виходу країни із кризи та подальшого економічного зростання, а також визначення ролі і місця державного регулювання економічних процесів як ефективного інструменту задля підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сучасних проблем соціально-економічного розвитку України присвячено праці Ю.С. Архангельського, В.Д. Базилевича, О.Г. Білоруса, В.М. Гейця, В.Г. Герасимчука, П.С. Єщенко, Д.Г. Лук'яненка, В.М. Тарасевича та інших.

О.І. Амоша та Л.В. Дейнеко приділяють значну увагу ролі промисловості та зазначають, що саме завдяки ефективній промисловій політиці можна досягти структурних зрушень в економіці, її якісної перебудови на користь високотехнологічних секторів, що загалом сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки [1].

Б.Я. Остапюк вважає промисловість для України найважливішим системоутворюючим чинником національної економіки, який значною мірою визначає рівень розвитку її галузей [2]. Тут же йдеться про необхідність формування і реалізації комплексної програми інноваційного розвитку для виходу із кризи.

Д.М. Дідушко присвячує свою роботу аналізу особливостей інноваційно-інвестиційних процесів в економіці України та розробленню пропозицій щодо розв'язання відповідних стратегічних завдань [3]. Інновації автор визначає як рушійну силу економічного розвитку та зростання на світовому рівні. Також він зазначає, що в сучасних умовах проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку українських підприємств набувають актуальності та потребують негайного вирішення.

У роботі Л.І. Цимбал надано оцінку розвитку інтелектуального потенціалу України та визначено напрями підвищення його рівня в умовах сучасних глобалізаційних викликів. Тут же зазначено, що «розширення можливостей використання інтелекту як основи якісного зростання економіки стає однією з ключових передумов успішності економіки» [4, с. 34].

Дослідженню проблем експортно-імпортової діяльності українських підприємств та визначенню шляхів щодо її вдосконалення присвячено роботу О.Є. Литвин та Е.В. Сергієнко [5].

Про місце і роль держави в управлінні економікою та необхідність поєднання ринкової саморегуляції та державного регулювання економічних процесів, зважаючи на стан, в якому на сучасному етапі перебуває економічна система України, йдеться в роботі М. Мироненко [6].

Мета статті – визначити основні проблеми у процесі формування конкурентоспроможної національної економіки України та надати пропозиції щодо підсилення ролі і місця державного регулювання в їх вирішенні.

Результати дослідження. У сучасних умовах глобалізації світогосподарських зв'язків для будь-якої країни важливим моментом є визнання її як повноцінного партнера міжнародних відносин. Україна не є виключенням, тому окреслення кола проблем, які заважають сьогодні входженню нашої країни до світового господарства, а також пошук шляхів щодо їх вирішення є першочерговим завданням економічної науки.

Перехід економіки України до ринкового механізму господарювання можна визначити як дуже складний і болісний. Перше майже десятиріччя після проголошення незалежності нашої країни характеризувалося значним спадом промислового виробництва, головною причиною якого був розрив добре налагоджених господарських зв'язків між підприємствами, які, починаючи з 1991 року, опинилися в різних країнах. У наступні майже два десятиріччя промисловий комплекс України втрачав свої позиції на досить тривалі терміни і з різних причин – через політичні баталії та, відповідно, недостатню увагу до економічних проблем, зокрема проблем промисловості, з боку керівництва держави. Починаючи з 2014 року виникають і щорічно підсилюються негативні тенденції у функціонуванні промислового комплексу країни через об'єктивні причини – війну з Росією.

І саме тут, розглядаючи можливості підвищення конкурентоспроможності національної економіки України, слід акцентувати увагу на важливості промисловості, її ролі і місці в економічному розвитку країни.

Важливий висновок щодо пріоритетного напрямку в економічному розвитку країни зробив академік, директор Інституту економіки промисловості НАН України О.І. Амоша: «За останні роки, коли стало зрозуміло, що основою національної економіки на сучасному етапі виступає не сфера послуг, а промислове виробництво, відновився інтерес до промисловості серед політиків та економістів. Промисловість традиційно забезпечує просторові ефекти – підприємства виступають «полюсами зростання» регіональних економік. Промислова політика здатна викликати структурні зрушення в економіці, її якісну перебудову на користь високотехнологічних секторів, що підвищує конкурентоспроможність національних підприємств на світових ринках, сприяє зростанню експорту і покращує макроекономічні показники країни» [7, с. 85].

Таким чином, зважаючи на складну соціально-економічну ситуацію в країні і вимушену термінову необхідність її покращення, слід вважати головною ланкою в системі державної економічної політики саме промислової політики.

В Україні ж обсяги промислового виробництва за період 2012–2019 рр. скоротилися на 22,9%. Слід очікувати збереження такої тенденції у найближчому майбутньому, якщо терміново не будуть вирішені питання відродження, модернізації та розвитку промисловості і не буде вжито заходів щодо розроблення та реалізації державної політики, спрямованої на підтримку вітчизняного виробника.

Затяжна економічна криза останніх років, втрата традиційних ринків збуту промислової продукції і, відповідно, намагання виходу на європейські ринки диктують необхідність розвитку та державної підтримки вітчизняного високотехнологічного промислового сектору. Саме тому одним із невідкладних пріоритетних завдань держави на сучасному етапі є розвиток конкурентоздатного промислового виробництва з високою доданою вартістю. Інвестиції в інновації сприяли би зміні наявного стану економіки на позитивну динаміку економічного розвитку. Слід відзначити, що найбільшого ефекту, враховуючи сучасний стан економіки нашої країни і вимоги світових ринків щодо цін та якості промислової продукції, можна досягти саме через поєднання змісту цих двох важливих економічних категорій – «інвестиції» та «інновації» – та через їхню взаємодію. Безперечним є той факт, що спрямування інвестицій в технологічну структуру економіки приводить до її поліпшення і в кінцевому результаті підвищує конкурентоздатність вітчизняної продукції на світових ринках.

Державна інвестиційно-інноваційна політика в нашій країні є досить непослідовною та неефективною. Її загальним негативним результатом є щорічне зменшення кількості підприємств, що впроваджують інновації, недостатній розвиток високотехнологічних галузей промисловості і, як наслідок, постійне зниження рівня конкурентоспроможності національної економіки, особливо порівняно з високорозвиненими країнами. Саме інновації в умовах переходу до ринкового механізму господарювання мають на меті підсилити конкурентну боротьбу, створювати нові потреби виробництва та населення, забезпечувати підвищення якості продукції та зниження її собівартості.

Інвестиції дають великі можливості для розвитку інноваційної сфери, зростання масштабів виробництва, підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг на світових ринках. Чимало наявних соціально-економічних проблем допомогло б вирішити залучення іноземних інвестицій в економіку України. Але одразу слід звернути увагу на те, що зазначені процеси не повинні тягнути за собою низку умов щодо розпродажу національних економічних активів, вони покликані лише нарощувати фінансово-економічний потенціал держави. І тут головна роль належить ефективному правовому регулюванню інвестиційної діяльності.

Незважаючи на те, що з моменту проголошення незалежності в Україні було розроблено чимало заходів з покращення її інвестиційного клімату, рівень іноземного інвестування в економіку країни нині є наднизьким. Несприятливий інвестиційний клімат, що сформувався в Україні через об'єктивні та суб'єктивні причини, заважає здійсненню ефективної інвестиційної діяльності. У процесі залучення прямих іноземних інвестицій в українську економіку можна виділити декілька основних стримуючих факторів. Насамперед до них належать довготривалі військові дії на сході України, політична й економічна нестабільність, недосконалість законодавчої бази і тотальне невиконання законів, поширення корупції, недосконалість судова система, непередбачувані зміни валютного курсу тощо. Серед найважливіших проблем, що виникають у процесі залучення іноземних інвестицій, є проблема захисту прав власності.

Зважаючи на те, що українська економіка потребує сьогодні значних фінансових ресурсів для будівництва нових та модернізації наявних підприємств, виникає необхідність у розробленні та реалізації дієвої державної політики щодо залучення іноземних капіталів, яка би враховувала особливості та складність нинішньої ситуації. Заходи, спрямовані на покращення інвестиційного клімату в країні на основі комплексного підходу щодо вирі-

шення наявних проблем, дозволять досягти стабілізації економіки, виробляти конкурентоспроможну на світових ринках продукцію, забезпечувати населення роботою і достойною заробітною платою, наповнювати державний бюджет. Наша країна має всі можливості для того, щоби бути привабливою для інвестицій, намагатися не знаходитися осторонь від світових процесів, а бути досить інтегрованою у світове господарство як повноправний його член і використовувати це членство на благо подальшого економічного розвитку країни.

Україна завжди належала до країн із високим інтелектуальним та науковим потенціалом. Світові глобалізаційні виклики сьогодення визначають як необхідний абсолютно для всіх країн перехід до «економіки знань». Сучасні процеси господарювання вимагають використання нових підходів, методів та інструментів щодо зростання економіки, найголовнішим з яких є формування інтелектуального потенціалу. Держава ж має всіляко сприяти інноваційно-інвестиційному розвитку, виступаючи ініціатором і замовником досліджень за різноманітними науково-технічними напрямками.

«Модернізаційні зрушення світової економіки, її переведення на інноваційний шлях розвитку та водночас надання їй більшої соціальної спрямованості повинні стати найважливішими стратегічними пріоритетами соціально-економічного розвитку України. Успішність вирішення цих завдань безпосередньо залежить від формування інтелектуального потенціалу нової якості, що відповідає вимогам сьогодення» [4, с. 34–35].

Експортно-імпортна діяльність, здійснення якої є економічно вигідним для всіх без виключення країн, останнім часом характеризується в Україні негативними тенденціями. Основними факторами, що формують ці тенденції, є переважання імпорту над експортом і, як наслідок, майже щорічне від'ємне сальдо торгового балансу, та недосконала структура українського експорту. Саме вона є досить серйозною загрозою щодо розвитку експортно-імпортних відносин України з іншими країнами та їх групами й економічного майбутнього нашої країни загалом. Переважання в структурі українського експорту сировини та напівфабрикатів протягом досить тривалого періоду (в більшому чи меншому ступені ця тенденція зберігається у всі роки перехідного періоду в Україні) фактично робить нашу країну сировинним придатком розвинутих країн. Це є неприпустимим явищем і вимагає термінових заходів з боку держави щодо якнайшвидшої зміни ситуації, що склалася. Необхідно скористатися досвідом економічного розвитку інших країн, які протягом досить тривалого періоду посідали передові позиції в світовій економіці. Наприклад, Німеччина, Англія і Франція на початку становлення капіталістичного укладу в цих країнах вдавалися до таких дій. Вони, освоюючи нові ринки збуту своєї продукції, скуповували необхідні для виробництва ресурси в інших країнах, а потім уже у вигляді кінцевої продукції пропонували її для продажу тим же країнам. Україна ж, на відміну від вищевказаних країн, є щасливим володарем майже всіх необхідних для будь-якого виробництва ресурсів. За вмілого державного регулювання економіки у нашої країни є всі шанси для виходу на передові позиції в світі. Але для цього треба системно працювати у багатьох напрямках, кардинально змінити звичні підходи до управління економікою та інтенсивно працювати на результат.

Особливу увагу слід приділити питанням протекціонізму. Використання протекціоністських бар'єрів в державному регулюванні економіки країн світу на всіх етапах їхнього розвитку, зокрема початкових, завжди давало змогу досягти значного ефекту. Захищаючи економіки своїх країн, держави вдавалися до всілякої підтримки внутрішнього

виробництва, обмеження імпорту і стимулювання експорту. Розвиток власного виробництва, зокрема промислового, став основою економічного зростання в країнах, а протекціоністські заходи ефективно сприяли цим процесам.

У державному регулюванні економіки України протягом останніх десятиліть протекціонізм, на жаль, можна вважати лише теоретичним ідеалом. Імпорт майже щорічно перевищує експорт, у структурі якого превалюють сировина і напівфабрикати. Українським товарам часто дуже складно витримати конкуренцію на світових ринках, адже застаріле високвитратне виробництво призводить до високої ціни та низької якості продукції. Про підтримку вітчизняного виробника взагалі не йдеться, більше того, в багатьох заходах з боку держави щодо регулювання економічних процесів іноді вбачається замість доцільності і вирішення проблем суцільна шкода. Саме так було, коли після значного, без будь-яких причин здорожчання цукру, м'яса та гречки державні органи управління економікою не намагалися з'ясувати причини різкого підвищення цін і притягнути винних до відповідальності, а завозили значну кількість відповідної продукції із-за кордону, тим самим підтримуючи, звісно, не вітчизняного виробника. Така ж ситуація і з вугіллям, що імпортується в Україну, тоді як значна кількість нереалізованого українського вугілля залишається на складах. Державне ж регулювання як комплекс стимулюючих економічний розвиток заходів повинно здійснюватися державними органами задля підтримки оптимальних пропорцій у суспільному виробництві та для попередження кризових ситуацій в економіці. Кейнсіанська економічна теорія, взята на озброєння Україною в момент проголошення її незалежності, передбачає вміле поєднання ринкової саморегуляції із втручанням держави в економічні процеси, коли виникає необхідність.

Розвиток та стимулювання власного й особливо орієнтованого на експорт виробництва, всіляка державна підтримка і захист вітчизняного виробника, перехід до переважання частини кінцевої обробленої продукції з великою доданою вартістю в структурі українського експорту, більш сприятливий інвестиційний клімат в країні – це дуже важливий та конче необхідний початок ланцюга економічних трансформацій в Україні, який потягне за собою інші позитивні перетворення. Це робота та достойна заробітна плата нашим людям, наповнення державного бюджету і, відповідно, стабілізація у всіх сферах соціально-економічного життя. Зазначені заходи обов'язково подіють, у результаті чого іноземні інвестори без вагань спрямовуватимуть в нашу країну інвестиційні ресурси, зокрема в інновації, що надасть безліч можливостей підняти українське виробництво на новий, високотехнологічний рівень. І лише в цьому разі український споживач отримає товари та продукти високої якості та за доступними цінами, а світові ринки – конкурентоспроможну продукцію, адже виробництво стане значно менш витратним. Синергетичний ефект від усіх заходів, спрямованих на підтримку соціально-економічної стабільності в країні, дозволить їй стати повноправним суб'єктом міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації.

Висновки. Важливою умовою інтеграції економіки України до світового господарства є формування конкурентоспроможної національної економіки. Це, з одного боку, забезпечить стабільність соціально-економічного розвитку країни, а з іншого – дасть змогу Україні почувати себе повноцінним партнером міжнародних відносин у сучасних умовах глобалізації. Кейнсіанська економічна теорія, вибрана Україною як дороговказ на шляху економічних трансформацій, передбачає вміле поєднання рин-

кового саморегулювання із втручанням держави в економічні процеси, коли виникає необхідність.

Виходячи з досвіду управління економікою інших країн і зважаючи на сучасний стан соціально-економічного розвитку України, слід зазначити, що конче необхідними сьогодні вважаються активна участь держави як суб'єкта ринкових відносин та підсилення її ролі як ефективного регулюючого органу.

Особливу увагу в процесах становлення ринкової економіки в Україні та виходу із затяжної кризи слід приділити ролі промисловості та ефективній промисловій політиці, завдяки чому можна досягти структурних зрушень в економіці, її якісної перебудови на користь високотехнологічних секторів.

Найбільшого ефекту можна досягти через поєднання та взаємодію інвестицій та інновацій, адже спрямування інвестицій в технологічну структуру економіки приведе до

її поліпшення і в кінцевому результаті підвищить конкурентоздатність вітчизняної продукції на світових ринках.

Термінових заходів з боку держави потребує ситуація, яка спостерігається в Україні протягом досить тривалого періоду. Переважання в структурі українського експорту сировини та напівфабрикатів фактично робить нашу країну сировинним додатком розвинутих країн. Україна ж, на відміну від інших країн, володіє майже всіма необхідними для будь-якого виробництва ресурсами і за вмілого державного регулювання має всі шанси для економічного зростання та виходу на передові позиції у світі.

Таким чином, управління економікою з боку держави та регулювання економічних процесів у разі виникнення необхідності в умовах переходу до ринкового механізму господарювання є важливою підставою формування конкурентоспроможної національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. Л.В. Дейнеко. Київ : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2018. 158 с.
2. Особливості розвитку промисловості України в сучасних умовах / Б.Я. Остапчук та ін. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Харків. 2018. № 62. С. 45–52.
3. Дідушко Д.М. Інноваційно-інвестиційний процес в Україні : бар'єри та інструменти їх подолання. *Формування ринкових відносин в Україні* : зб. наук. праць. Київ. 2019. № 6(217). С. 72–81.
4. Цимбал Л.І. Інтелектуальний потенціал розвитку економіки у глобальному середовищі : український контекст. *Економіка України*. Київ. 2019. № 1. С. 34–46.
5. Литвин О.Є., Сергієнко Е.В. Перспективи розвитку та проблеми експортно-імпортової діяльності українських підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні* : зб. наук. праць. Київ. 2019. № 10(221). С. 18–25.
6. Мироненко М. Необхідність державного регулювання економічного розвитку у сучасних умовах. *Ефективність державного управління* : зб. наук. праць. Львів. 2012. Вип. 32. С. 433–440.
7. Амоша О.І. Промислові реформи як шлях до оновлення української економіки. *Економіка України*. Київ, 2019. № 3. С. 85–87.

References:

1. Deineko L.V. (2018) Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostantia ta onovlennia ukrainskoi ekonomiky: naukovo-analitychna dopovid [Development of industry to ensure the growth and renewal of the Ukrainian economy: a scientific and analytical report]. Kyiv: DU «Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy», 158 p.
2. Ostapchuk B.Y. (2018) Osoblyvosti rozvytku promyslovosti Ukrainy v suchasnykh umovakh [Features of industrial development of Ukraine in modern conditions]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. Kharkiv, no. 62, pp. 45– 52.
3. Didushko D.M. (2019) Innovatsiyno-investytsiynny proces v Ukraini: baryery ta instrumenty yikh podolannia [Innovation and investment process in Ukraine: barriers and tools to overcome them]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*: zb. nauk. prats. Kyiv, no. 6(217), pp. 78–81.
4. Tsybal L.I. (2019) Intelktualnyy potencial rozvytku ekonomiky u globalnomu seredovyshhi: ukrayinskyy kontekst [Intellectual potential of economic development in the global environment: Ukrainian context]. *Ekonomika Ukrainy*. Kyiv, no. 1, pp. 34–46.
5. Lytvyn O.Y., Serghiyenko E.V. (2019) Perspektyvy rozvytku ta problemy eksportno-importnoi diyalnosti ukrayinskykh pidpryyemstv [Prospects for development and problems of export-import activity of Ukrainian enterprises]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*: zb. nauk. prats. Kyiv, no. 10(221), pp. 18–25.
6. Myronenko M. (2012) Neobkhidnist derzhavnogho rehuliuвання ekonomichnogho rozvytku u suchasnykh umovakh [The need for state regulation of economic development in modern conditions]. *Efektivnist derzhavnogho upravlinnya*: zb. nauk. prats. Lviv, vol. 32, pp. 433–440.
7. Amosha O.I. (2019) Promyslovi reformy yak shlyakh do onovlennia ukrayinskoyi ekonomiky [Industrial reforms as a way to renew the Ukrainian economy]. *Ekonomika Ukrainy*. Kyiv, no. 3, pp. 85–87.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В статье определены основные проблемы, возникающие на пути формирования конкурентоспособной национальной экономики, и причины кризисных явлений в экономике Украины. Охарактеризовано современное государственное регулирование экономических процессов, проанализированы негативные последствия его неполноценности в Украине. Определены предпосылки выхода страны из кризиса, особая роль в этих процессах отведена эффективной промышленной политике. Охарактеризовано состояние инвестиционной деятельности, выяснены причины непривлекательного инвестиционного климата в Украине. Доказана целесообразность инвестирования в инновации с целью перехода к производству конкурентоспособной на мировых рынках продукции. Проанализированы тенденции экспортно-импортной деятельности и определены негативные факторы влияния. Уделено внимание необходимости использования протекционистских мер в современных экономических условиях. Представлены предложения по усилению роли государства в мерах по увеличению конкурентоспособности национальной экономики, что способствует дальнейшей интеграции экономики Украины в мировую хозяйственную систему в качестве полноправного партнера.

Ключевые слова: национальная экономика, конкурентоспособность, государственное регулирование, кризис, промышленная политика, инновации, инвестиции, управление экономикой, интеграция.

STATE REGULATION AS A WAY OF FORMING A COMPETITIVE NATIONAL ECONOMY

Summary. Market transformations of the economic system in Ukraine, which began with the proclamation of its independence in 1991, determine the main directions of its improvement today. These are sustainable socio-economic development, production of products that would successfully compete in world markets, foreign investment in a favorable investment climate, industrial development as a locomotive of the economy and on this basis to improve living standards. An important condition for the integration of Ukraine's economy into the world economy is the formation of an effective economic policy on this basis to ensure the competitiveness of Ukrainian goods on world markets. It becomes possible only if the country's production moves to a new high-tech level. The relevance of the research topic is based on the need to determine the role and place of state regulation in the processes of increasing the competitiveness of the national economy. The article identifies the main problems arisen in the formation of a competitive national economy, and the causes of crises in the economy of Ukraine. The role and place of state regulation of economic processes in the conditions of market transformations are determined. The modern state regulation of economic processes is characterized, the negative consequences of its inferiority in Ukraine are analyzed. The preconditions for the country's exit from the crisis have been identified, and an effective industrial policy has been given a special role in these processes. The importance of innovation and investment activities is emphasized and the main problems of its development in Ukraine are identified. Export-import activity is described, her defects are certain and the necessity of her adjusting is reasonable from the side of the state with the aim of improvement of situation on the basis of taking advantage of the Ukrainian economy. Emphasis is placed on the need to use protectionist barriers as a measure of public administration to achieve a certain economic effect. The importance of qualified economy management by the state and regulation of economic processes in case of need in the transition to a market mechanism of management in order to form a competitive national economy is proved. Proposals were made to strengthen the role of the state in measures to increase the competitiveness of the national economy, which will allow further integration of Ukraine's economy into the world economic system as a full partner.

Key words: national economy, competitiveness, state regulation, crisis, industrial policy, innovations, investments, economic management, integration.